

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ

ΤΩΝ ΕΝ ΤΟΙΣ ΓΡΑΜΜΑΣΙ ΔΙΑΛΑΜΨΑΝΤΩΝ ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ

ΑΠΟ ΤΗΣ ΚΑΤΑΛΥΣΕΩΣ ΤΗΣ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗΣ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΑΣ ΜΕΧΡΙ ΤΗΣ ΕΘΝΟΓΕΡΣΙΑΣ

ΜΕΤΑ ΣΥΝΤΟΜΩΤΑΤΩΝ ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΩΝ ΣΗΜΕΙΩΣΕΩΝ (*)

ΔΕΚΑΤΟΣ ΠΕΜΠΤΟΣ ΑΙΩΝ

1. Θεόδωρος Γαζής. Ἐγεννήθη ἐν Θεσσαλονίκῃ περὶ τὸ 1370, ὄθεν μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς πατρίδος του (1429) μετέβη εἰς Ἰταλίαν. Ἐνταῦθα πολλὴ συνετέλεσεν εἰς τὴν διάδοσιν τῶν Ἑλλήν. γραμμάτων ὡς καθηγητῆς τοῦ ἐν Φερράρα Γυμνασίου, ὡς μεταφραστῆς ἀρχαίων Ἑλληνικῶν συγγραφέων καὶ ὡς συγγραφεὺς ποικίλων συγγραμμάτων. Ἀπέθανε δὲ ἐν Βρυτούις τῆς Ἰταλίας ἡπηρεκατοντότης.

2. Ματθαῖος Καμαριώτης. Ἐγεννήθη ἐν Θεσσαλονίκῃ περὶ τὸ 1400 ἔτος, ἐκ πατρὸς ἱερέως μεταναστεύσαντος πανοικεῖ εἰς Κωνσταντινούπολιν. Ἐνταῦθα ἐδίδαξε τὴν φιλοσοφίαν πολλούς, ἐν οἷς καὶ τὸν πατριάρχην Γερνάδιον τὸν Σχολάριον, καὶ ἠπῆρξεν ὁ πρῶτος διδάσκαλος τῆς ὑπὸ τοῦ Σχολαρίου ἐν Κωνσταντινουπόλει ἰδρυθείσης πατριαρχικῆς Σχολῆς. Συνέγραψε δὲ καὶ οὗτος ποικίλα συγγράμματα καὶ ἀπέθανεν ὀλίγα ἔτη μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

3. Ἀνδρόνικος Κάλλιστος. Ἐγεννήθη μὲν ἐν Θεσσαλονίκῃ, ἀνετράφη δ' ἐν τῷ Βυζαντίῳ. Μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως προσφυγὼν εἰς Ἰταλίαν ἐδίδαξε τὰ Ἑλληνικὰ Γράμματα ἐν πολλαῖς αὐτῆς πόλεσιν ἀπὸ τοῦ 1464 καὶ ἐξῆς. Βραδύτερον δὲ προσκληθεὶς ὑπὸ τοῦ Πανεπιστημίου τῶν Παρισίων ἐδίδαξεν ἐν αὐτῷ οὕτως ἐπιτυχῶς τὴν ἑλληνικὴν φιλολογίαν, ὥστε δικαίως τὸ Πανεπιστήμιον τῆς Γαλ. Μητροπόλεως εἰς τοῦτον ὤφειλε τὴν ἀποκατάστασιν τῆς συστηματικῆς σπουδῆς τῆς Ἑλλήν. γλώσσης. Ἀπέθανε δ' ἐνταῦθα τῷ 1486 ἢ κατὰ τινὰς ἐν τῇ ἰδίᾳ αὐτοῦ πατρίδι, καταλιπὼν ποικίλιαν συγγραμμάτων.

4. Ἰωσήφ ὁ Θεσσαλονικεύς. Ἀκμάσας μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως, εἶχε τιμηθῆ ὑπὸ τοῦ πατριάρχου Γερναδίου τοῦ Σχολαρίου, μεθ' οὗ διετήρει ἐπιστημονικὴν ἀλληλογραφίαν, διὰ τοῦ ἀξιώματος πατριαρχικοῦ ἐξάρχου.

ΔΕΚΑΤΟΣ ΕΚΤΟΣ ΑΙΩΝ

5. Δαμασκηνὸς Στουδίτης ὁ Θεσσαλονικεὺς ἐγένετο εἰς τῶν λογιωτέρων καὶ ἐναρετωτέρων κληρικῶν τῆς ἐποχῆς του. Προεχειρίσθη δὲ κατὰ τὸ πρῶτον τέταρτον τοῦ 16ου Αἰῶνος Μητροπολίτης Ναυπά-

(*) Πλεῖον περὶ τούτων ἰδὲ «Νεοελληνικὴν Βιβλιοθήκην» Κ. Σάδα.

κτου καὶ Ἄρτης, ἔνθα ἀπέθανε. Πολὺν ὠφέλησε τὴν πατρίδα διὰ τῶν πολλῶν καὶ ποικίλων συγγραφῶν του καὶ διὰ τοῦ ἐλέγχου τῶν καταχορήσεων τοῦ κλήρου.

6. Θεωνᾶς. Ἄδελφον τοῦ τῆς Μακεδονίας γεννηθεὶς ἐγένετο μαθητῆς τοῦ δαιομάρτυρος Ἰακώβου, τῆ συστάσει τοῦ ὁποίου διωρίσθη ἐν ἔτει 1520 Ἡγούμενος τῆς ἐν Τραπεζίστῃ τῆς Μακεδονίας Μονῆς. Ἐντεῦθεν ἀπελθὼν μετέβη εἰς τὴν παρὰ τὴν Γαλάτισταν τῆς Θεσσαλονίκης Μονὴν τῆς Ἁγίας Ἀναστασίας τῆς Φαρμακολογίας, ἐκλεγείς βραδύτερον Ἡγούμενος αὐτῆς. Μετ' οὐ πολὺν προεχειρίσθη ἀρχιεπίσκοπος Παροναξίας. Τῷ 1560 ὠνομάσθη πατριαρχικὸς ἔξαρχος καὶ εἴτα προεβιβάσθη εἰς Μητροπολίτην Θεσσαλονίκης.

Κατὰ τὸ νέον Μαρτυρολόγιον μετὰ θάνατον ὁ Θεωνᾶς κατετέλεθ' ἐν τῇ χορεία τῶν Ἁγίων.

7. Δημήτριος ὁ Θεσσαλονικεὺς. Λόγιος ἀνὴρ, χρηστός καὶ εὐσεβὴς Χριστιανός. Διέτριψεν ἐπὶ μακρὸν χρόνον ἐν Μέμφιδι τῆς Αἰγύπτου καὶ περιηγήθη τὴν Γερμανίαν, ἔνθα συνέδεσε στενὰ σχέσεις μετὰ τοῦ περιφανοῦς Μελάγχθωνος.

8. Θεοφάνης ὁ Θεσσαλονικῆς. Ὑπήρξε διδάσκαλος τοῦ Νεομάρτυρος Μιχαὴλ Μαυροῦδι τοῦ μαρτυρήσαντος τῷ 1544 καὶ αὐτὸς συνέγραψε τὸ Μαρτυρολόγιον.

9. Ἰωσήφ ὁ Θεσσαλονικεὺς ἀκμάσας περὶ τὸ 1575-78.

ΔΕΚΑΤΟΣ ΕΒΔΟΜΟΣ ΑἰΩΝ

10. Μητροφάνης Κριτόπουλος. Ἐγεννήθη ἐν Βεροίᾳ τῷ 1596. Δωδεκαετῆς ἠκολούθησε τὸν Μητροπολίτην Βεροίας, βραδύτερον δὲ ἐνδυνεὶς τὸ μοναχικὸν ἔνδυμα μετέβη εἰς Ἁγ. ὄρος, ὅθεν μετὰ μακρὰν διατριβὴν ἦλθεν εἰς Κωνσταντινούπολιν καὶ ὠνομάσθη ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου Κυρίλλου τοῦ Λουκάρεως Πρωτοσύγγελος. Περὶ τὸ 1620 δευγόμενος πλειόνων γνώσεων μετέβη εἰς τε τὴν Ἀγγλίαν καὶ τὴν Γερμανίαν, ἔνθα συνεσχέτισθη μετὰ τῶν αὐτόθι περιωνύμων σοφῶν, διορισθεὶς καὶ μέλος τῆς ἐν Ἀλφούρδῃ Ἀκαδημίας. Τῷ 1628 διερχόμενος ἐκ Βενετίας ἐδίδαξε τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν τῷ 1629 ἐπέστρεψεν εἰς Κωνσταντινούπολιν, τὸ δὲ ἐπόμενον ἔτος ἐξελέγη Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας. Βαθρὸς γνώστης τῆς τε Ἑλληνικῆς καὶ Λατινικῆς κατήρτισεν αὐτόθι πλοσιωτάτην βιβλιοθήκην καὶ συνέγραψεν οὐκ ὀλίγα βιβλία.

11. Ἰωάννης Τουττούνος. Ἐγεννήθη ἐν Βεροίᾳ εἰς νεορὰν ἡλικίαν ἐλθὼν εἰς Ρώμην ἐσπούδασεν ἐν τῷ Ἑλλ. Γυμνασίῳ τὴν Ἱατρικὴν καὶ τὴν Ἑλληνικὴν, τὴν ὁποίαν καὶ ἐδίδαξεν αὐτόθι. Βραδύτερον μεταβάς εἰς Βονωνίαν ἐδίδαξεν ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τὴν φιλοσοφίαν ἐπὶ 13 ἔτη. Τῷ 1637 κατὰ πρόσκλησιν τῆς Δημοκρατίας μετέβη εἰς Βενε-

τιαν καὶ διωρίσθη πρῶτος καθηγητὴς τῆς φιλοσοφίας ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τοῦ Παταβίου, ἔνθα ἠκροῦσαντο αὐτοῦ πλείστοι Γερμανοί, Ἴταλοί, Γάλλοι καὶ Ἕλληνες. Διὰ τὴν γόνιμον δὲ διδασκαλίαν του ἐυμήθη ὑπὸ τῆς Δημοκρατίας διὰ τοῦ τίτλου τοῦ ἱππέως τοῦ ἁγ. Γεωργίου.

Πρὸ τοῦ θανάτου αὐτοῦ (1653) ὁ φιλόπατρις οὗτος Ἕλληνα διέθετο τὴν περιουσίαν του πρὸς Ἱδρυσιν παραρτήματος ἐν τῷ Παταβίῳ Πανεπιστημίῳ, ἕνα τρέφοντα ἐν αὐτῷ καὶ σπουδάζωσιν ὀκτὼ Ἕλληνοπαίδες. Τὸ καθίδρυμα τοῦτο Κουττουριανὸν Ἕλληνομουσεῖον ἐπικληθὲν διετηροῦθη μέχρι τῆς ὑπὸ τοῦ Ναπολέοντος καταλίσεως τῆς Ἐνετικῆς Δημοκρατίας. Ἀπεβίωσε δὲ ὁ Κουττούριος τῷ 1658 καταλιπὼν πολλὰ συγράμματα φιλοσοφικά.

12. Ῥωμανὸς Νικηφόρος Ἱερομόναχος ἐκ Θεσσαλονίκης. Μεταβάς εἰς Γαλίαν ἐξώμοσε τὴν πάτριον θρησκείαν καὶ κατετάχθη εἰς τὸ τάγμα τῶν Καπουσίνων. Ἐγραψε δὲ γραμματικὴν στοιχειώδη τῆς ἀπλοελληνικῆς καὶ διεξοδικὴν τῆς ἁρχαίας Ἑλληνικῆς.

13. Γεώργιος Κονταρῆς, ἱεροεὐδὸς ἐκ Σερβίων. Δητίθνε τὴν ἐν Κοζάνῃ Ἑλλην. Σχολὴν ἀπὸ τοῦ 1668—1679 καὶ μετέφρασεν ἐξ Ἑλληνικῶν καὶ Ἰταλικῶν συγγραμμάτων ἐν γλώσσῃ ἀπλοελληνικῇ τὴν ἁρχαίαν Ἱστορίαν τῶν Ἀθηνῶν ἐκδοθεῖσαν ἐν Βενετίᾳ τῷ 1676.

ΔΕΚΑΤΟΣ ΟΓΔΟΣ Αἰῶν

14. Δημήτριος Προκοπίου ὁ Πάμπερις. Ἐγεννήθη ἐν Μοσχόπολει καὶ ἐξεπαιδεύθη ἐν Κωνσταντινουπόλει. Μεταβάς εἰς Δακίαν ἐγένετο γραμματεὺς τοῦ ἡγεμόνος Νικολάου Μαυροκορδάτου, ὑφ' οὗ μετ' οὐ πολὺν χρόνον ἐστάλη εἰς Πατάβιον πρὸς ἐκμάθησιν τῆς Ἱατρικῆς. Ἐπανελθὼν δὲ εἰς Δακίαν ἐγένετο διδάσκαλος τοῦ υἱοῦ τοῦ Κωνσταντίνου Μαυροκορδάτου, υἱοῦ τοῦ ἡγεμόνος Νικολάου, καὶ ἱατρὸς τῆς αὐλῆς. Ὑπῆρξε δὲ καὶ συγγραφεὺς ἱστορικῶν ἔργων καὶ ποιητὴς ἐπῶν.

15. Ἀναστάσιος Μιχαήλ. Ἐγεννήθη ἐν Ναύσῃ. Διακούσας ἐν τῇ πατρίδι του τὰ ἐγκύκλια μαθήματα μετέβη εἰς Γερμανίαν πρὸς τελειότεραν μόρφωσιν καὶ περιῆλθε διάφορα τῆς ἄλλης Εὐρώπης μέρη. Ἦ ἐν Βερολίῳ Ἀκαδημία ἐκτιμῶσα τὴν ἔξοχον αὐτοῦ παιδείαν καὶ τὰς ποιητικὰς συγγραφὰς ἀνηγόρευσε αὐτὸν μέλος αὐτῆς.

16. Γεώργιος Παπαζώλης. Ἐγεννήθη ἐν Σιατίστῃ, ἔνθα ἐξήσκει ἐμπορικὸν ἐπάγγελμα. Βραδύτερον ἀπεδήμησεν εἰς Ῥωσίαν, ἔνθα σχετιοθεὶς μετὰ τοῦ παρὰ τῇ Αὐτοκρατείᾳ Αἰκατερίνῃ μεγάλως ἰσχύοντος Γρηγορίου Ὁρλώφ, κατετάχθη εἰς τὸ Πυροβολικὸν καὶ μετ' οὐ πολὺν προήχθη εἰς ἀξιωματικόν. Ὁ Παπαζώλης ἄετι καὶ εὐγλωττος ὢν ἔπεισε τὸν Ὁρλώφ νὰ ἐπισπευσθῇ ἡ τόσον οἰκτρὸν τέλος λαβοῦσα κατὰ τῆς Τουρκικῆς δεσποτείας ἐπανάστασις τῶν Ἑλλήνων τῷ 1769. Ὁ Πα-

παζώλης ἐκ πείρας γνωρίζων ὅτι οἱ Ἕλληνες ἀγνοοῦσι τὴν πολεμικὴν τέχνην μετέφρασε καὶ ἐξέδωκε χάριν αὐτῶν δαπάνη τῆς Ῥωσικῆς Κυβερνήσεως στρατιωτικὸν Κατανομὸν, τοῦ ὁποίου χιλιάδας ἀντιτύπων ἀπέστειλεν εἰς τὴν Ἑλλάδα.

17. Σεβαστὸς Λεοντιάδης. Ἐγεννήθη τῷ 1690 ἐν Καστορίᾳ διδάχθεις ὑπὸ τοῦ δοκίμου διδασκάλου Μεθόδιου τοῦ Ἀνθρακίτου ἐν Καστορίᾳ, Σιατίστῃ καὶ Ἰωαννίνοις τὰ ἐγκύκλια μαθήματα μετέβη ὕστερον καὶ εἰς Ἰταλίαν, ἔνθα ἠκροάσατο τῶν ἐν Παταρίῳ σοφῶν καθηγητῶν ἐπανελθὼν δὲ τῷ 1726 εἰς τὴν πατρίδα του διητύνηε τὴν ἐν αὐτῇ Σχολὴν ἐπὶ δύο ἔτη, εἶτα προέστη πρῶτον μὲν τῆς ἐν Τσαριτσάνῃ Σχολῆς, εἶτα δὲ τῆς ἐν Κοζάνῃ καὶ Μοσχόπολει καὶ τέλος πάλιν τῆς ἐν Καστορίᾳ ἀπὸ τοῦ 1746—1765, ὅτε καὶ ἀπεβίωσεν ὡς ἱερεὺς καὶ ἱεροκῆρυξ. Ὁ Σεβαστὸς ὑπῆρξεν ἀφέλιμος εἰς τὴν Πατρίδα οὐ μόνον διὰ τῆς ἐν τῇ Σχολῇ διδασκαλίας του ἀλλὰ καὶ δι' ἐκκλησιαστικῶν λόγων.

18. Θεόδωρος Ἀναστασίου Καβαλιώτης. Ἐγεννήθη ἐν Καβάλα, ὅθεν διὰ τὴν εὐφύιαν του καὶ τὴν πρὸς τὰ γράμματα κλίσιν ἐπέμφθη τῇ συνδρομῇ τοῦ Σωματείου τῶν Χαλκίων εἰς Ἰωάννινα, ἵνα μαθητεύσῃ παρὰ τῷ Εὐγενίῳ τῷ Βουλγάρει μεθ' ἱκανὸν χρόνον ἀπελθόντος τοῦ Εὐγενίου εἰς Κοζάνην, παρηκολούθησεν αὐτὸν καὶ ὁ Θεόδωρος, ὅτις βραδύτερον ἐλθὼν εἰς Μοσχόπολιν προέστη τῆς ἐνταῦθα ἰδρυθείσης Ἀκαδημίας καὶ λαβὼν σύζυγον Μοσχοπολίτιδα χειροτονήθη ἱερεὺς καὶ μετ' ὀλίγον ὀνομάσθη μέγας πρωτοπαπᾶς. Μετὰ πολυετῆ ἐνταῦθα διδασκαλίαν μεταβὰς εἰς Κωνσταντινούπολιν, διωρίσθη ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου ἱεροκῆρυξ τῆς πρώτης Ἰουστινιανῆς Ἀρχιδιῶν, ἀλλ' ἐβουλόμενος μαθητεύσειν ὁρεγόμενος μετέβη εἰς Γερμανίαν, ὅθεν μετὰ τινα χρόνον ἐπανῆλθεν εἰς Μοσχόπολιν, ἔνθα ἀπεβίωσε περὶ τὸ 1786.

Ἐπῆρξεν εἰς τῶν ἀρίστων διδασκάλων τοῦ γένους καὶ συγγραφεὺς ἑλλήν. Γραμματικῆς καὶ λεξικῆς Ἑλληνικῆς ὑπλοῦς, Βλαχικῆς καὶ Ἀλβανικῆς κ. ἄ.

19. Κωνσταντῖνος Τζεχάνης. Ἐγεννήθη ἐν Μοσχόπολει, ἔνθα ἐδιδάχθη ὑπὸ τοῦ Θ. Καβαλιώτου τὰ Ἑλληνικὰ γράμματα καὶ πολλὰ περὶ ποιήσεως. Ἐνετύθεν μετέβη εἰς Οὐγγαρίαν χάριν ἐμπορίου, ἀλλὰ ταχέως ἐγκαταλιπὼν τὸν κερδοῦς Ἐρμῆν ἦλθεν εἰς τὸ ἐν Μόδορ Γυμνάσιον, ἐν ᾧ ἐφοίτησεν ἐπὶ διέτιαν τελειότερας δὲ μορφώσεως ὁρεγόμενος μετέβη εἰς Ἄλην, ἔνθα ἠκροάσατο πολυμαθεστάτων διδασκάλων. Μετὰ τριετῆ δ' ἐνταῦθα διαμονὴν ἀπῆλθε πρῶτον μὲν εἰς Γοττίγγην, εἶτα δὲ εἰς Παρισίους καὶ Λονδῖνον καὶ τέλος εἰς τὴν ἐν Λεῦδη τῆς Ὀλλανδίας Ἀκαδημίαν. Περιηγηθεὶς δὲ διαφόρους τῆς Εὐρώπης μεγάλας πόλεις κατέβη τῷ 1773 εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἔνθα λαμπρᾶς ἔτυχε δεξιώσεως ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου καὶ τῶν περὶ αὐτὸν Ἀρχιερέων. Μετὰ βραχυχρό-

νιον δ' ἐνταῦθα διατριβὴν ἐπανήλθεν εἰς τὸ Λούγγουνον τῆς Ὀλλανδίας, ἔνθα, φαίνεται, καὶ ἀπέθανε. Συνέγραψε δὲ μαθηματικά τινα βιβλία καὶ πλείοστα ποιήματα.

20. Μανασσῆς Ἡλιάδης. Ἐγεννήθη ἐν Μελεγκίω, ὅθεν μετὰ τὴν σπουδὴν τῶν ἐγκυκλίων μαθημάτων μετέβη εἰς Ἰταλίαν καὶ ἐδιδάχθη τὴν ἱατρικὴν ἐν τοῖς Πανεπιστημίοις τῆς Παταβίου καὶ τῆς Βονωνίας. Μετὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τῶν σπουδῶν του μετέβη εἰς Βλαχίαν, ἔνθα ἐξήσκει εὐδοκίμως τὸ ἐπάγγελμα του, διδάσκων συγχρόνως τὰ φιλοσοφικὰ μαθήματα ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ τοῦ Βουκουρεστίου. Ἐπὶ τῆς Ἡγεμονίας Ἀλεξάνδρου τοῦ Ὑψηλάντου ἐστάλη εἰς Ἰταλίαν καὶ Γερμανίαν πρὸς τελειότεραν κατάρτισιν ἐν τοῖς φυσικομαθηματικοῖς καὶ ἀγορᾶν τῶν ἀπαιτουμένων εἰς τὴν πειραματικὴν διδασκαλίαν τῶν ἐπιστημῶν τούτων ὁργάνων. Ἐπανελθὼν δὲ εἰς τὴν Λακίαν καὶ ἐπ' ὀλίγον χρόνον διδάξας ἀπεβίωσε περὶ τὸ 1785, καταλιπὼν ἱκανὸν ἀριθμὸν συγγραμμάτων.

21. Σωτήριος, ἱερεὺς καὶ οἰκονόμος. Σχολαρχήσας ἐν Κοζάνῃ ἀπὸ τοῦ 1708-1728.

22. Μιχαὴλ Παπαγεωργίου. Ἐγεννήθη ἐν Σιατίστῃ τῷ 1727 ἐκ λευτικῆς οἰκογενείας. Διδαχθεὶς τὰ ἐγκύκλια μαθήματα ἐν τῇ πατρίδι του μετέβη κατόπιν εἰς Ἰωάνν.να, ἔνθα ἐξεπαιδεύθη τὰ φιλοσοφικὰ παρ' Ἐθνεῖω τῷ Βουλυάρει. Μετὰ τὴν ἐνταῦθα ἀποπεράτωσιν τῶν σπουδῶν του ἐπανέκαμψεν εἰς τὴν πατρίδα, ἔνθα ἐδίδαξε τὴν ἰεραλίαν αὐτῆς ἐπὶ τινὰ ἔτη· εἶτα δὲ μετέβη ὡς διδασκαλὸς πρῶτον μὲν εἰς τὴν πλησίον κειμένην Σέλιτσαν, ὕστερον δὲ εἰς τὸ Μελεγκίον, ἔνθα ἐξεφώνει καθ' ἑβδομάδα ἐπ' ἄμβωνος ψυχοφελεῖς λόγους. Ἐκ Μελεγκίου μετέβη εἰς Βιέννην, ἔνθα ἐδιδάχθη τὴν φιλοσοφίαν, τὰς νεωτέρας ἐπιστήμας καὶ μέρος τῆς ἱατρικῆς. Διδάσκων ἐνταῦθα τοὺς Ἑλληνοπαιδας διωρισθὴ καθηγητῆς τῆς Ἑλληνικῆς ἐν τῷ κολλεγίῳ τῆς Ἁγίας Βαρβάρας, ἔνθα ἐδίδαξε πολλοὺς τῶν Λατίνων ἱερέων καὶ κληρικῶν. Μετὰ μακρὰν ἐνταῦθα διδασκαλίαν μετέβη εἰς Οὐγγαρίαν καὶ ἐδίδαξεν ἐν Πέστη, Βούδα καὶ ἀλλαχοῦ. Ἐντεῦθεν ἐπανελθὼν εἰς Βιέννην ἀπεβίωσε τῷ 1796.

Ὁ Μιχαὴλ ἐγένετο ἀνὴρ γραμματικώτατος, δῆτωρ δεινός, ποιητῆς καὶ φιλόσοφος, καταλιπὼν πληθὺν συγγραμμάτων ποικίλων.

23. Γεώργιος Ζαβίρας. Ἐγεννήθη ἐν Σιατίστῃ τῷ 1744, ἔνθα ἐδιδάχθη τὰ μὲν στοιχειώδη μαθήματα παρὰ τῷ θεῷ αὐτοῦ Μιχαὴλ Παπαγεωργίου, τὰ δ' ἐγκύκλια παρὰ Μιχαὴλ τῷ Σιατιστεῖ καὶ Νικολάω Βάρκοσῃ. Καταλιπὼν τὴν πατρίδα τῷ 1760 μετέβη εἰς Οὐγγαρίαν χάριν ἐμπορίας. Τῷ 1770 διατρίβων ἐν Κολωνίᾳ ἠκροάσατο τῆς νεωτέρας φιλοσοφίας ἐπιδείξας σπανίαν φιλομάθειαν. Καί περὶ δὲ ἀφωσιωμένος εἰς τὸν κερδαῖον Ἐρμῆν ἑδαπάνη πολλὸν χρόνον εἰς ποικίλας συγγραφάς,

ἀναδειχθεὶς εἰς τῶν φιλοπονωτέρων καὶ χρησιμωτέρων λογίων τοῦ ἔθνους. Ἐκ τῶν πολλῶν αὐτοῦ συγγραμμάτων τὸ ἐπιγραφόμενον : « Νέα Ἑλλάς » κατέχει περιφανῆ θέσιν ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς νεωτέρας ἡμῶν φιλολογίας καὶ οὕτως εἰπεῖν θεωρεῖται τὸ ἀξιολογώτερον μνημεῖον αὐτῆς, διότι ἐν αὐτῷ ἀπεθυσάσρισεν ὁ πολυμαθέστατος ἀνὴρ βιογραφικὰς εἰδήσεις περὶ προγενεστέρων καὶ συγχρόνων λογίων. Ἀπεβίωσε δὲ ἐν Πέσῃ τῷ 1804.

24. Μιχαὴλ Δούκας. Ἐγεννήθη ἐν Σιατίστῃ καὶ ἐξεπαιδεύθη τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν παρὰ τῷ συμπολίτῃ αὐτοῦ Μιχαὴλ Παπαγεωργίου. Καὶ ἐπεθύμει μὲν ν' ἀκροασθῇ καὶ φιλοσοφικῶν μαθημάτων, ἀλλ' ἐξη-

ΧΩΡΙΚΑΙ ΕΚ ΒΡΟΥΣΙΚ

ναγκάσθη ὑπὸ τοῦ πατρὸς του νὰ μεταβῇ εἰς Βιέννην πρὸς ἐμπορικὰς ἐπιχειρήσεις. Ἐνταῦθα διατρίβων, παρὰ τὴν πατρικὴν θέλησιν, ἐδιδάχθη ὀλίγην φιλοσοφίαν καὶ εἶτα ἤρρισε νὰ κηρύττῃ δ,μ μωρὸν καὶ ἀντιθρησκευτικόν, οὗ ἕνεκα ἡ Ἀδελφικὴ Κυβέρνησις ἐστειλεν αὐτὸν εἰς τὴν πατριδα του. Ἐντεῦθεν δὲ ἀποσταλεὶς ὑπὸ τοῦ πατρὸς του πρὸς σωφρονισμὸν εἰς τινὰ Μονὴν πρῶτον μὲν τῶν Μετεώρων εἶτα δὲ τοῦ Ἁγίου Ὄρους, ἀπεβίωσεν οἰκτρῶς.

25. Θωμᾶς Μανδακάσης. Ἐγεννήθη ἐν Καστορίᾳ, ὅθεν ἐν νεαρῇ ἡλικίᾳ μετέβη εἰς Ἑρσοίαν καὶ ἐγένετο τρόφιμος τοῦ ἐν τῷ Μοναστηρίῳ τῆς Ἁγίας Τριάδος Γυμνασίου.

Μετὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τῶν ἐνταῖθα σπουδῶν του μετέβη εἰς Γερ-

μανίαν, ἔνθα ἠκροάσατο ἱατρικῶν μαθημάτων, τῷ δὲ 1758 ἀναγορευθεὶς διδάκτωρ ὑπὸ τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Λειψίας ἔλαβε τὴν ἀδειαν τοῦ μετέρχεσθαι τὴν ἱατρικὴν ἐν Σαξωνίᾳ. Ἀσκήσας δὲ ἐπὶ τινα ἔτη ἐν Λειψίᾳ τὴν ἐπιστήμην ταύτην δοκίμως κατήλθεν εἰς τὴν πατρίδα του Καστορίας, ἔνθα ἐσχολάσθη ἀπὸ τοῦ 1767-1770. Ἀπεβίωσε δὲ περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ 19ου αἰῶνος, καταλιπὼν μικρὰς τινας συγγραφὰς καὶ ποιημάτων.

26. Δημήτριος Καρακάσης. Ἐγεννήθη ἐν Σιατίστῃ περὶ τὸ 1734, ἔνθα ἠκροάσατο παρὰ τῷ ἱεροδιδασκάλῳ συμπολίτῃ αὐτοῦ Παπᾷ Μιχαήλ Σιατιστεῖ Ἑλληνικῶν, φιλοσοφικῶν καὶ θεολογικῶν μαθημάτων. Τῷ 1752 ἀπεδήμησεν εἰς Γερμανίαν καὶ διδάχθεις τὴν Λατινικὴν καὶ Γερμανικὴν γλῶσσαν ἠκροάσατο ἐν τῷ ἐν Ἄλῃ τῆς Σαξωνίας Πανεπιστημίῳ μωθημάτων ἱατρικῶν, φιλοσοφικῶν καὶ μαθηματικῶν. Ἀναγορευθεὶς δὲ διδάκτωρ τῆς ἱατρικῆς μετέβη εἰς Βιέννην καὶ ἀσκηθεὶς ἐπὶ ἱκανὸν χρόνον ἐν τοῖς νοσοκομείοις αὐτῆς ἀπῆλθε. Καὶ πρῶτον μὲν ἤσκησε τὴν ἐπιστήμην του ἐν Λαρίσῃ, εἶτα δὲ ἐν Σιατίστῃ καὶ Κοζάνῃ. Λαβὼν δὲ σύζυγον Κοζαντίτιδα ἀπῆλθεν εἰς Βουκουρέστιον, ἔνθα διωρίσθη ὑπὸ τοῦ Ἡγεμόνος ἱατρὸς τῆς πόλεως καὶ τοῦ νοσοκομείου τοῦ «Ἁγίου Παντελεήμονος» καὶ ἀπεβίωσε καταλιπὼν ποικίλιαν συγγραφῶν ἱατρικῶν, ἐγκωμιαστικῶν ὕμνων καὶ ἄλλων ποιημάτων.

27. Δημήτριος Δάρδαρις. Ἐγεννήθη ἐν Κλεισούρᾳ καὶ ἐξεπαιδεύθη ἐν Πέστῃ τῆς Οὐγγαρίας, ὅπου ὁ πατὴρ αὐτοῦ Νικίθας μετέβη χάριν ἐμπορίου. Ἐντεῦθεν κατέβη εἰς Βουκουρέστιον, ἔνθα ἐξέμαθε τὴν Ἑλληνικὴν καὶ εἶτα μετέβη εἰς Ἄλῃν τῆς Σαξωνίας, ἔνθα ἠκροάσατο φιλοσοφικῶν μαθημάτων ἐπὶ τετραετίαν. Ἐν τέλει ἐλθὼν εἰς Βιέννην συνέγραφε καὶ μετέφραξε διάφορα κοινωφελῆ συγγράμματα, οἷον μαθηματικά, γραμματικά, φιλοσοφικά, θρησκευτικὰ κλπ. Ἀλλὰ καὶ οἱ ἀδελφοὶ τοῦ Δημητρίου ἦσαν λόγιοι καὶ ἰδία ὁ Πέτρος, ἐκδόντες πολλὰ συγγράμματα τοῦ ἀδελφοῦ τῶν.

28. Βησσαρίων ὁ ἐκ Ῥαψάνης ἐγεννήθη ἐν Ῥαψάνῃ τῆς Μακεδονίας τῷ 1738 καὶ ὠνομάζετο Βασίλειος. Ἐμαρτήτευσεν πρῶτον μὲν ἐν Ἰωαννίνοις παρὰ τῷ Ἐθγενεῖ τῷ Βουλγάρῳ, εἶτα δὲ ἐν τῇ Ἀθωνιάδι Ἀκαδημίᾳ, ὅθεν μετέβη εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἔνθα ἐδίδαξε τοὺς ἀδελφούς καὶ υἱούς τοῦ μεγάλου Λογοθέτου Ἀλεξάνδρου. Ἐκ Βυζαντίου ἐπαρελθὼν εἰς τὸ Ἅγιον Ὄρος ἐνεδύθη τὸ μοναχικὸν σχῆμα μετονομασθεὶς Βησσαρίων. Ἠγωνίσθη μεγάλως κατὰ τῆς τότε ἀναφανείσης αἰρέσεως τῶν κολληβιστῶν, καθ' ὧν συνέγραψε τὸ «περὶ Μνημοσύνων» συγγραμμάτιον.

29. Γεώργιος Παπα-Σίμος. Ἐγεννήθη ἐν Μοσχόπολει τῷ 1683. Ἐρανισθεὶς ἐκ διαφόρων ἔμμογράφων συνέθετο τῷ 1706 ΚΑ' οἶκους

πρὸς τὴν νοητὴν σάλαν, τὸν τίμιον καὶ ζωοποιὸν Σταυρὸν τοῦ Σωτή-
ρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

30. Καμπίτης Παπα Φιλίππου ἐκ Ναούσης. Συνέγραψεν Ἀ-
κολοθίαν τοῦ ἁγίου Θεοφάνους, ἐπίγραμμα εἰς τὴν Μαθηματικὴν ὁδὸν
τοῦ Μπαλάνου, καὶ ἄλλα τινά.

31. Κωνσταντῖνος Μοσχοπολίτης, Ἱερομόναχος. Ὑπῆρξε διευ-
θυντὴς τῆς ἐν Μοσχοπόλει Ἑλληνικῆς τυπογραφίας καὶ εἶτα ἐφημέριος
τῶν ἐν Μίσκολῃ τῆς Οὐγγαρίας παροικοῦντων Ὁρθοδόξων. Συνέγραψε
πραγματεῖαν περὶ ἐκπορεύσεως τοῦ ἁγίου Πνεύματος, ἐκδοθεῖσαν τῷ
1746 ἐν Μοσχοπόλει, καὶ ἄλλα τινὰ θρησκευτικὰ βιβλία.

32. Νεκτᾶριος Τέρπου, Μοσχοπολίτης Ἱερομόναχος. Συνέγραψε βί-
βλιον καλούμενον Πίστις, ἐκδοθὲν ἐν Βενετίᾳ τῷ 1775, καὶ συνέλεξεν
ἐκ διαφόρων Πατέρων ζητήματα θεολογικά.

33. Νεράντζιος Ματραπεζόπουλος, Σιατιστεύς, ἐπῆρξεν ἐπὶ
μακρὰ ἔτη προσετιῶς ἐν τῇ πατρίδι αὐτοῦ καὶ μετέφρασεν ἐκ τῆς Τουρ-
κικῆς τὸ Κοράνιον.

34. Θεοφάνης Ναουσαῖος, Ἱερομόναχος, ἔγραψε μεγαλυνάκια εἰς
τὸ Ἱερὸν Λείψανον τοῦ ἁγίου Θεοφάνους τυπωθέντα ἐν τέλει τῆς ἐν Βε-
νετίᾳ τῷ 1764 ἐκδοθείσης ὑπὸ τοῦ ἀμφοτέρου του Πολυκάρπου Παπα-
δημητρίου Ἀκολοθίας τοῦ ἁγίου.

35. Σταμάτιος Μπεκελλίδης ἐκ Βεροῖας συνέθετο ἐπίγραμμα
εἰς Θεόφιλον τὸν Καμπανίας τὸν ἐν ἔτει 1773 ἐν Βεροῖᾳ ἐπιδημήσαντα,
ἐκδοθὲν ἐν τῷ Ταμείῳ τῆς Ὁρθοδοξίας.

36. Ἰωάννης θεολόγητος ἐκ Καστορίας. Συνέγραψε «ποίημα
νουθετικὸν» τυπωθὲν ἐν τέλει τοῦ ἐπιστολαρίου (ἐν Βενετίᾳ 1773) καὶ
ἄλλα, ὡσαύτως νουθετικά πρὸς τοὺς ἐμπορευομένους.

37. Γεώργιος Σκαρλάτος. Ἐγεννήθη ἐν Γεσίῳ τῆς Βεροῖας. Με-
τέφρασεν ἐκ τοῦ Ἰταλικοῦ περὶ τροφῶν, περὶ ζῳῶν ψυχῆς, περὶ σε-
λήνης οἰκουμένης καὶ ἐκ τοῦ Λατινικοῦ τὴν λογικὴν τοῦ Γενονησίου.

38. Ἀθανάσιος Στήριος Μοσχοπολίτης, ἐποίησεν ἐπιγράμματα
εἰς ἔπαινον Μελετίου συνεκδοθέντα τῇ Ἐκκλησιαστικῇ Ἱστορίᾳ τῷ 1783.

39. Ἀμβρόσιος Πάμπερις Μοσχοπολίτης, Ἱερομόναχος. Περιη-
γήθη τὴν Μολδοβλαχίαν καὶ Οὐγγαρίαν καὶ ἐχρημάτισεν ἐφημέριος τῆς
ἐν Λειψία ἐκκλησίας τῶν Ὁρθοδόξων. Συνέθετο **ποίημα καρικινικὸν**
ἐκδοθὲν μετὰ σχολίων ἐν Βιέννῃ τῷ 1802 καὶ **διδασχάς,** μετέφρασεν εἰς
τὸ ἀπλοελληνικὸν τὴν Ἱστορίαν τοῦ μεταξὺ Ῥώσων καὶ Τούρκων πολέ-
μου Καισαρίου τοῦ Κημνίκου καὶ ἐξέδωκεν ἐν Ἄλῃ τῷ 1768 τὸ περὶ
ἐπιστολικῶν τύπων τοῦ Κορυθαλλέως,

40. Χαρίσιος Μεγδάνος ἐκ Κοζάνης. Ἐκπαιδευθεὶς τὰ ἐγκύ-
κλια μαθήματα ἐν τῇ πατρίδι μετέβη εἰς Οὐγγαρίαν καὶ ἐχρημάτισε δι-

δάσκαλος τῶν Ἑλληνικῶν ἐφ' ἰστανὸν χρόνον ἐν Πέστη· ἐπανελθὼν δ' εἰς Κοζάνην ἐνεδύθη τὸ μοναχικὸν σῆμα καὶ συνέγραψε περὶ ἐπανορθώσεως τῶν κατὰ τὰς ἱερὰς τελετὰς συμβαινόντων, περὶ τοῦ σχολείου τῆς Κοζάνης, Ἑλληνικὸν Πάνθεον (ἐν Πέστη 1812), Δύχνον τοῦ Διογένης (ἐν Βιέννῃ 1818) καὶ περὶ Ποιητικῆς (ἐν Βιέννῃ 1819).

41. Κωνσταντῖνος Μιχαήλ. Ἐγεννήθη ἐν Καστορίᾳ καὶ ἐξεπαιδεύθη τὰ ἐγκύκλια μαθήματα παρὰ τῷ Μιχαήλ Παπαγεωργίου τῷ Σιατιστεῖ, ὕστερον δὲ μεταβὰς εἰς Γερμανίαν ἐσπούδασε τὴν Ἱατρικὴν καὶ φιλοσοφίαν. Συνέγραψε Διαιτητικὴν καὶ Ἱστορίαν τῆς ἱατρικῆς καὶ μετέφρασε τὴν ὑγιεινὴν τοῦ Τισσότου. Ἀμφότερα ἐξεδόθησαν ἐν Βιέννῃ τῷ 1785 καὶ 1794. Ἐποίησε δὲ καὶ ἐπίγραμμα εἰς Ἑωμῶν τὸν Σιατιστέα.

42. Κωνσταντῖνος Μπέλλιος, μετέφρασε τὰ «συμβάντα τοῦ νέου Ῥοβινσῶνος» ἐκδοθέντα εἰς δύο τόμους ἐν Βιέννῃ τῷ 1792 καὶ 1819.

43. Ἰωάννης Ἐμμανουήλ. Ἐγεννήθη ἐν Καστορίᾳ καὶ ἐξεπαιδεύθη τὰ Ἑλληνικὰ παρὰ τῷ θείῳ αὐτοῦ Γεωργίῳ Λεοντίῳ, τὴν δὲ φιλοσοφίαν μετὰ τῆς Γερμανικῆς καὶ Λατινικῆς γλώσσης ἐν Πέστη. Ἐν Βιέννῃ διατριβῶν τῷ 1792 μετέφρασεν ἐκ τοῦ Γερμανικοῦ «ἐγκόλιον τῶν παιδῶν» καὶ «Στοιχεῖα Ἀριθμητικῆς», ἐκδοθέντα τῷ 1797.

ΔΕΚΑΤΟΣ ΕΝΑΤΟΣ Αἰὼν

44. Γρηγόριος Ζαλὺκης. Ἐγεννήθη ἐν Θεσσαλονίκῃ τῷ 1785 καὶ ἐκαλεῖτο Ζαλὺκογλουσ—υἱὸς τοῦ Ζαλὺκη. Μετὰ τὴν σπουδὴν τῶν ἐν τῇ πατρίδι του διδασκομένων μαθημάτων μετέβη εἰς Βουκουρέστιον, ἔνθα ἐτελειοποιήθη παρὰ τῷ μεγάλῳ διδασκάλῳ Λάμπρῳ Φωτιάῃ ἐν τῇ Λατινικῇ καὶ Ἑλληνικῇ φιλολογίᾳ. Τῷ 1802 ἐπέμφθη ὑπὸ τοῦ Ἡγεμόνος Καλλιμάχη εἰς Παρισίους χάριν πολιτικῶν ὑποθέσεων. Ἐνταῦθα δὲ τῷ 1809 ἐξέδωκε τὸ Γαλλικὸν καὶ ἀπλοελληνικὸν λεξικὸν μετ' ἀξιολόγων προλεγομένων, βραδύτερον δὲ συνέγραψε καὶ ἄλλα συγγράμματα ἱστορικά, γλωσσικὰ καὶ ποιήματα.

Εἰς τὸν Ζαλὺκην δρφεῖται ἡ οὐστασις τῆς Φιλικῆς Ἐταιρείας, ἐν Παρισίοις πρῶτον σχηματισθεῖσης καὶ ὕστερον ἐν Μόσχᾳ συστηματοποιηθείσης.

Τῷ 1816 ὁ Ζαλὺκης ὠνομάσθη πρῶτος γραμματεὺς τῆς ἐν Παρισίοις δύωμαρ. Πρεσβείας, μετὰ τέσσαρα δ' ἔτη ἀπῆλθεν εἰς Βουκουρέστιον. Ἐκταγείσης τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαιστιάσεως ἐν τοῖς Παρισίοις Ἡγεμονίας κατέφυγεν εἰς Τρανσυλβανίαν, ὅθεν μετέβη εἰς Βεσσαραβίαν. Μετὰ μαζρὰν ἐδῶ διαμονὴν ἀπῆλθεν εἰς Πετροῦπολιν, ἔνθα ἔτυχε πολυ-

ειδῶν περιποιήσεων ὑπὸ τοῦ Ἀὐτοκράτορος Ἀλεξάνδρου. Ἐπανελθὼν δ' ἐκείθεν εἰς Παρισίους ἀπεβίωσε τῷ 1827.

45. Ἀθανάσιος Χριστόπουλος. Ἐγεννήθη ἐν Καστορίᾳ τῷ 1772 ἐκ γονέων πτωχῶν. Ὁ Πατὴρ του Ἰωάννης, ὅστις ἦτο ἱερεὺς, φεύγων τὰς ἐπὶ τῶν Τούρκων γινομένης βιαιοπραγίας κατέφυγε μετὰ τῶν δύο του υἱῶν Ἀθανασίου καὶ Κυριάκου εἰς Βουκουρέσιον. Ἐπαύθη ὁ Ἀθανάσιος πεπρωτισμένος ἐπὶ τῆς γένσεως μὲ εἴφιταν καὶ δξένοιαν καὶ ἐπὶ ἔρωτος πρὸς τὰ γράμματα ὠθηόμενος ἐπεδόθη μετὰ ἀπαραιμύλου ζήλου εἰς τὴν ἐκμάθησιν τῆς Ἑλληνικῆς παρὰ τῷ Σχολάρχῃ Νεοφύτῳ Κανσοκαλυβίτῃ. Ἐγκρατέστατος δὲ γενόμενος τῆς Ἑλληνικῆς μετέβη εἰς τὴν Ἀκαδημίαν τῆς Βοΐδας, ἐνθα ἠγροοῦσατο μαθημάτων τῆς Ἱατρικῆς καὶ Νομικῆς, πρὸς ἣν ἐκ γένσεως ἐδείκνυεν ἰδιαιτέραν κλίσιν.

Ὅτῳ καταρτισθεὶς ὁ Χριστόπουλος ἐπανῆλθεν εἰς Βουκουρέσιον καὶ ἐσχέτισθη μετὰ τοῦ τότε μεγάλου διδασκάλου Ἀμπρου Φωτιάδου, ὃς οὐ σφραγίσθη ὡς οἰκοδιδάσκαλος τοῦ ἡγεμονεύοντος Ἀλεξάνδρου Μουρούζη. Οὗτος ἐκτιμῶν τὰ σπάνια πλεονεκτήματα τοῦ Χριστοπούλου διώρισεν αὐτὸν δικαστὴν εἰς ἓν τῶν πρώτων δικαστηρίων τοῦ Ἰασίου.

Μετὰ τινα χρόνον ἠκολοίθησεν εἰς Κωνσταντινούπολιν τὸν ἀνακλιθέντα ἡγεμόνα Μουρούζη καὶ ἔσχεν εἰκαιρίαν καὶ ἄνεσιν νὰ συγγράψῃ τὰ ἀθάνατα λυρικά του ποιήματα, ἅτινα διὰ τὴν ποικίλην χάριν καὶ τερπνότητα ἐκλείσαν τὸν ἄνδρα, ὅστις ἐπεκλήθη νέος Ἀνακρέων.

Ἐν τῇ ἀλλῇ τοῦ Μουρούζη εὐρισκόμενος ὁ Χριστόπουλος συνέγραψε καὶ πόνημα κλασικώτατον περὶ ποιητικῆς καὶ τὴν «Στιχοουρικὴν τῆς ὀμιλουμένης γλώσσης».

Θιασώτης τῆς ἀπλοελληνικῆς ὁ Χριστόπουλος συνέταξε γραμματικὴν, ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ὁποίας συνέγραψε τὸ δράμα «Ἀχιλλεύς», ὁπερ πολὺ ἐθανυμάσθη. Πλὴν τῆς γραμματικῆς ἐπεχειρήσε καὶ τὴν σύνταξιν Λεξικου, ἀλλ' ἔνεκα ἐπελθουσῶν ταραχῶν διέκοψε τὴν ἀποπεράτωσιν αὐτοῦ, συνέγραψεν ὅμως ἀξιόλογον πραγματείαν περὶ τῆς παρ' ἀρχαίοις προφορᾶς τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης, ἀνασκευάζων τὸν Ἔρασμον.

Τῷ 1812 ὁ Χριστόπουλος προσκλήθεις ὑπὸ τοῦ ἡγεμόνος Καρατζᾶ εἰς τὴν ἀλλήν του ἀπεχωρίσθη ἄκων τῆς Μουρουζικῆς οἰκογενείας, καὶ μετέβη εἰς Βλαχίαν, ἐνθα διωρίσθη δικαστὴς.

Μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς Ἑλλάδος ἦλθεν ἕνα ἐπισκεφθῆ τὴν ἐλευθέραν πατρίδα, ἀλλ' ὀλίγον διαμείνας ἀπῆλθε καὶ ἐτελεύτησεν ἐν ἔτει 1847.

Πλὴν τῶν ἀνωτέρω πονημάτων ὁ Χριστόπουλος συνέγραψε καὶ Ἑλληνικὴν ἀρχαιολογίαν, πολιτικὰ παράλληλα, πολιτικὰ σοφίσματα καὶ ἄλλα.

46. Μάρκος Δραγούμης. Ἐγεννήθη τῷ 1770 ἐν Βογατοικῷ καὶ ἀπέθανε τῷ 1854 ἐν Ἀθήναις. Δωδεκαέτης ἀπορφανισθεὶς πατρὸς με-

τέρη εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἵνα σπουδάσῃ. Ἐπιμελής δὲ ἔν̄ εἰς ἄκρον ἅμα δὲ καὶ εὐφρῆς ἠγοράσατο πάντων τῶν τότε διδασκουμένων μαθημάτων, οἷον τῆς Ἑλληνικῆς, ἱστορικῆς, μαθηματικῆς, φιλοσοφίας κτλ. Κατὰ τὴν ἐπικρατοῦσαν ἐν τοῖς χρόνοις ἐκείνοις συνήθειαν, καθ' ἣν ἡ διδασκαλία ἐθεωρεῖτο οὐχὶ πόρος ζωῆς ἀλλὰ καθήκων πρὸς τὴν πατρίδα, ἐδίδαξεν ὁ Μάρκος ἐν τῷ σχολείῳ ἰδίως τοῦ Μεγάλου Φερίματος, ἐνθα κατοικοῦν οἱ ἐπισημότεροι τῶν δημογερῶν. Ἀσχολούμενος δὲ ἰδίᾳ εἰς τὴν Ἑλληνικὴν καὶ τὴν Θεολογίαν ἐξεπύνησεν οὐκ ὀλίγα, ἐξ ὧν τρία μόνον συγγράμματα αὐτοῦ περιεσώθησαν, τῶν ἄλλων δημενθέντων μετὰ τῆς βιβλιοθήκης καὶ τῆς ἄλλης αὐτοῦ περιουσίας τῷ 1821.

Ἐν ἔτει 1822 ἐλθὼν εἰς τὴν ἀγωνιζομένην Ἑλλάδα ἀντιπροσώπευσεν ἐπαξίως εἰς τὴν ἐν Τροιζῆνι συνέλευσιν τοὺς συμπατριώτας του Μακεδόνος.

Συνέγραψε δὲ Ἐπιτομὴν τῆς Λογικτικῆς Θεολογίας, Συναγωγὴν λέξεων καὶ φράσεων ἐκ τῶν δοκιμωτέρων συγγραμμάτων καὶ Ἐρμηνεῖαν διαφόρων λέξεων καὶ μύθων συνωνύμων.

[Πλείω ἰδὲ ἐν «Μακεδονικῷ Ἡμερολόγιῳ» τοῦ 1909 ἐν σελ. 262 καὶ ἐξῆς, καὶ «Πανδώρα» τόμ. Ε' (1854—5) σ. 449—453].

ΧΑΡΙΣΗΣ ΠΟΥΛΙΟΣ

Ἡ πολὺ θαυμαζομένη πολιτεία τοῦ ἱεροῦ τῆς Στωϊκῆς φιλοσοφίας Ζήνωνος εἰς τοῦτο ἐν κεφαλῶν ἀποδίδει, ἵνα μὴ κατὰ πόλεις καὶ δήμους οἰκώμεν, κερωρισμένοι ἕκαστος μὲ ἰδίους νόμους καὶ δίκαια, ἀλλὰ πάντας τοὺς ἀνθρώπους θεωρῶμεν δημοτάς καὶ πολιτάς, εἰς δὲ βίος ὑπάραχθαι καὶ κόσμος ὑπὸ ἐνός κοινῷ νόμῳ κυβερνωμένος. Τοῦτο ἔγραψε μὲν ὁ Ζήνων ὡσπερ ὄναρ ἢ εἰδωλὸν εὐνομίας φιλοσόφου καὶ πολιτείας ἀναπλάσας. Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος παρέσχε τὸ ἔργον εἰς τὸν λόγον τοῦ Ζήνωνος. Διότι δὲν ἠκολούθησε τὴν συμβουλήν τοῦ Ἀριστοτέλους, ὅπως τοὺς μὲν Ἕλληνας μετ' ἐπιμελείας ἡγεμονικῆς, τοὺς δὲ βαρβάρους δεσποτικῆς καὶ περὶ ἐκείνων μὲν νὰ φροντίζῃ ὡς περὶ φίλων καὶ οἰκείων, πρὸς δὲ τοὺτους νὰ φέρεται ὡς πρὸς ζῷα ἢ φυτὰ, ἀλλὰ νομίζων ὅτι ἦλθε θεοθεν ἀριστοῦ καὶ διαλλακτικῆς τῶν ὅλων, συνήγαγεν εἰς ἓν πάντας, ἄλλους μὲν διὰ τῶν ὅπλων, ἄλλους δὲ διὰ τοῦ λόγου καὶ διατάξε πατρίδα μὲν νὰ θεωρῶσι πάντες τὴν οἰκουμένην, ἀκρόπολιν δὲ καὶ φρουρὰν τὸ στρατόπεδον, συγγενεῖς δὲ τοὺς ἀγαθοὺς, ἄλλοτριούς τε τοὺς πονηροὺς· τὸ δὲ Ἑλληνικὸν καὶ βαρβαρικὸν νὰ μὴ διακρίνωσιν ἐκ τοῦ ἐνδύματος καὶ τοῦ ὅπλου, ἀλλὰ ἐκεῖνο μὲν ἐκ τῆς ἀρετῆς, τὸ δὲ βαρβαρικὸν ἐκ τῆς κακίας.

—*—

Ἐν Κορίνθῳ ὁ Ἀλέξανδρος ἐλθὼν εἰς λόγους πρὸς τὸν Διογένη, οὕτως ἔφριξε καὶ καταπλάσσει τὸν βίον καὶ τὸ ἀξίωμα τοῦ ἀνδρός, ὥστε πολλάκις μνημονεύων αὐτοῦ ἔλεγεν· Ἴδάν δὲν ἤμην Ἀλέξανδρος, θὰ ἤμην Διογένης, τούτεστι θὰ ἠσκολοῦμην περὶ λόγους. ἔάν δὲν ἐφιλοσόφουν δι' ἔργον. Δὲν εἶπεν· Ἴδάν δὲν ἤμην βασιλεὺς, θὰ ἤμην Διογένης, ἀλλὰ· Ἐάν δὲν ἤμην Ἀλέξανδρος, θὰ ἤμην Διογένης, τούτεστι· Ἐάν δὲν διενεούμην νὰ συγχενοῦμαι τοὺς βαρβάρους μὲ τοὺς Ἕλληνας καὶ πᾶσαν ἕπιπαιον νὰ ἐξημερώσω καὶ τὰ πέρατα τῆς γῆς καὶ θαλάσσης· ἀνθρώπων νὰ ἐκτείνω μέχρι τοῦ ὠκεανοῦ τὴν Μακεδονίαν, καὶ νὰ σπεύρω τὴν Ἑλλάδα εἰς τὸν κόσμον καὶ νὰ διαδώσω εἰς πᾶν τὸ ἀνθρώπινον γένος δικαιοσύνην καὶ εὐφροσύνην, θὰ ἐξήλων τὴν εὐτέλειαν τοῦ Διογένηος.

[Πλουτάρχου]

